Raadsvoorstel: Z/23/761783/D-887938
Onderwerp: **Zienswijze op begrotingswijziging Waardlanden 2023**

Datum: 5 december 2023
Portefeuillehouder: Mark de Boer
I&O:
B&A / Raadsvergadering: 19 december 2023
Opsteller: Sprong, Theo
Geeft voorstel begrotingswijziging: Ja

Onderwerp:

Zienswijze op begrotingswijziging Waardlanden 2023

Voorstel:

Wij stellen u voor:

1. zienswijze D-888017 op de begrotingswijziging Waardlanden 2023 te versturen aan het bestuur van Waardlanden;
2. in te stemmen met het nadeel van de begrotingswijziging voor de afvalstoffeninzameling en -verwerking van per saldo € 393.000 en de lasten hiervan te dekken uit de egalisatiereserve Afvalstoffenheffing;
3. de financiële consequenties te verwerken in een begrotingswijziging.

Aanleiding

In de brief van 31 oktober 2023 biedt het bestuur van de GR Waardlanden een begrotingswijziging 2023 aan.

Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen heeft de gemeenteraad de gelegenheid een zienswijze hierop in te dienen. Het belang van de gemeente is om aan de hand van zo'n zienswijze invloed uit te oefenen op het (financiële) beleid van de GR Waardlanden. Daarmee geeft de raad uitvoering aan zijn controlerende en kaderstellende taak.

De nu voorliggende noodzakelijke begrotingswijziging 2023 komt voort uit een aantal factoren. Waardlanden noemt in haar aanbiedingsbrief de gevolgen van de forse cao-stijging die in 2023 geëffectueerd is, de gestegen materiaalkosten voortvloeiend uit de schaarste die is opgetreden als gevolg van de oorlog in Oekraïne en de sterk gestegen brandstofkosten. Ook de uitgaven voor transporten door HVC zijn hierdoor sterk gestegen. Verder heeft het noodzakelijke uitstel van invoering van DIFTAR negatieve gevolgen voor de exploitatie, waardoor de verwachte voordelen nog niet konden worden ingeboekt.

De oorspronkelijke begroting 2023, die op 23 juni 2022 in de gemeenteraad is behandeld, heeft door allerlei oorzaken een wijziging nodig. In het raadsvoorstel van destijds is reeds geattendeerd op een groot aantal onzekerheden, dit destijds als ongekend hoog werden ingeschat. Genoemd werden de verwachte en de te realiseren resultaten van het nieuwe afvalstoffenbeleid, de structurele cultuurverandering van thuiswerken en de gevolgen voor het afvalaanbod, forse groei huisaansluitingen, invoering Diftar en daarmee samenhangend de nog niet bekende tarieven voor de inwoners, nieuwe taken voor Waardlanden en hogere kosten door de coronapandemie en de financiële gevolgen door de (recente) oorlog in Oekraïne.

Anderhalf jaar later blijken de zorgen over deze onzekerheden terecht en is er meer zicht op de financiële consequenties hiervan.

Inmiddels worden ook de positieve gevolgen door de afsluiting van de ondergrondse containers zichtbaar. De hoeveelheid restafval neemt namelijk af, mede door het niet meer vrij toegankelijk zijn van de containers voor inwoners uit buurgemeenten en ondernemers.

Wij stellen u voor gebruik te maken van de mogelijkheid voor het indienen van een zienswijze, de we verdelen in twee aandachtsgebieden, te weten Afvalinzameling en DVO's.

Beoogd effect:

Het belang van de gemeente is om aan de hand van een reactie/zienswijze invloed uit te oefenen op het (financiële) beleid van de GR Waardlanden, zoals dat in het verleden bij vaststelling van eerdere begrotingen ook is gedaan.

Argumenten:

1. *De begrotingswijziging 2023 is onvermijdelijk*

De voorliggende begrotingswijziging die Waardlanden heeft ingediend betreffende het lopende jaar is noodzakelijk gebleken om geen begrotingsrechtmatigheid te veroorzaken en noodzakelijke budgetverhogingen binnen de exploitatie van Waardlanden te kunnen realiseren.

2. *De begrotingswijziging 2023 geeft reden tot extra zorg*

Het moge duidelijk zijn dat deze begrotingswijziging op een aantal plekken laat zien dat Waardlanden de afgelopen jaren verre van in control is geweest. Onder andere het vertrek van de directeur biedt de gelegenheid om met de organisatie met een nieuw toekomstperspectief aan de slag te gaan. Onder leiding van een nieuwe interim-directeur moet er worden gewerkt aan een meer solide organisatie, met realistische ambities voor de (nabije) toekomst en een professionele financiële bedrijfsvoering. Met als corebusiness een effectief afvalstoffenbeleid dat ook zal leiden tot een optimale kostenbeheersing. Want het kan natuurlijk niet zo zijn, dat gemeenten telkens moeten bijspringen om eventuele tekorten aan te vullen.
De nieuwe interim-directeur zal met deze opdracht aan de slag moeten gaan en uiteraard zal uw gemeenteraad van Gorinchem actief op de hoogte worden gehouden over de onder zijn leiding in te slagen weg. Hiervoor wordt dan ook aandacht gevraagd in de zienswijze.

2.1 De egalisatiereserve is bedoeld om dit soort tegenvallers op te vangen

Oorspronkelijk zou, na besluitvorming in juni 2021 m.b.t. de Strategienota, per 1 januari 2023 het nieuwe beleid worden geïmplementeerd. In het najaar 2022 is uw gemeenteraad via een RIB op de hoogte gesteld dat om verschillende redenen (leveringsproblemen van inzamelmiddelen door oorlog Oekraïne, werving van nieuwe medewerkers door krapte op de arbeidsmarkt, impact op de organisatie van Waardlanden) de invoering van Diftar met een jaar is uitgesteld naar 1 januari 2024. De huidige begrotingswijziging beperkt zich overigens vooralsnog tot de stijging van de kosten. De batenkant en ook de positieve gevolgen van het Afvalstoffenbeleid ten opzichte van bijvoorbeeld de inzameling kan Waardlanden helaas nog niet in cijfers aangeven.
Waardlanden ligt daarmee nu wel op koers, echter wel onder diverse financiële voorwaarden. Want de begroting 2023 moet door allerlei oorzaken worden aangepast aan de actuele omstandigheden:

- Stijging van de kosten voor afvalverwerking als gevolg van de verschoven datum van invoering Diftar (zie hierboven);
- Forse stijging van de loonkosten als gevolg van de afgesloten CAO die in 2023 is geeffectueerd;
- De gestegen materiaalkosten en de brandstofkosten (en daarmee de transporten door HVC).

Bovenstaande ontwikkelingen leiden voor Gorinchem tot een bruto toename van de kosten voor afvalinzameling en -verwerking van € 821.000 ten opzichte van de primitieve begroting 2023 Waardlanden. Naar aanleiding van het bericht van het bestuur van Waardlanden in augustus/september 2022 om de invoering uit te stellen, is de gemeentelijke begroting 2023 aangepast. Hierdoor bedragen de netto extra kosten als gevolg van de begrotingswijziging Waardlanden voor Gorinchem € 393.000. Deze kosten kunnen voor 2023 worden gedekt uit de egalisatiereserve Afvalstoffenheffing en zullen dus geen extra financiële gevolgen hebben voor onze eigen begroting c.q. tarieven.

Ondanks deze dekking, maken wij ons wel zorgen over de forse overschrijding. Dit uiten we daarom ook in de zienswijze.

2.2 De begrotingswijziging ten aanzien van de DVO's vooralsnog niet te accepteren

Nog grotere zorgen maken wij ons over de stijgende kosten voor de werkzaamheden op het gebied van gladheidsbestrijding, straatvegen, onkruidbestrijding, bladvegen en legen van prullenbakken vastgelegd in de DVO openbare ruimte.

In de DVO Openbare ruimte zijn eind 2022 afspraken gemaakt met de GR Waardlanden dat deze werkzaamheden voor € 850.000 zullen worden uitgevoerd. Verder is een flexibel budget van € 138.000

afgesproken waar Waardlanden bij calamiteiten en/of extra diensten in samenspraak (vooraf) een beroep op kan doen. Dit overleg heeft nooit plaatsgevonden.

Via de primaire begroting 2023 van Waardlanden werden wij geconfronteerd met een aanzienlijke stijging van de kosten van € 111.000 ten opzichte van genoemde DVO. Met deze begroting is ingestemd onder de voorwaarde dat op operationeel niveau gewerkt zou worden aan het in lijn brengen van de begroting 2023 Waardlanden met de afspraken uit de DVO. Hierover zijn diverse gesprekken gevoerd tussen directie/management van Waardlanden en de gemeente Gorinchem. Dit heeft niet geleid tot consensus en een bijstelling van de budgetten voor de DVO.

Wel heeft Waardlanden medio 2023 het onderdeel voor niet-chemische onkruidbestrijding uit de DVO Openbare ruimte met ingang van 2024 opgezegd. In de begrotingswijziging 2023 Waardlanden worden wij echter nogmaals geconfronteerd met een substantiële kostenstijging van de DVO openbare ruimte € 260.000 ten opzichte van de primitieve begroting 2023 (en € 371.000 ten opzichte van de afspraken in de DVO). Deze toename wordt grotendeels veroorzaakt door een kostenstijging van € 251.000 op de onkruidbestrijding. Over deze verhoging van de kosten voor de DVO Openbare Ruimte heeft vooraf geen overleg met ons plaatsgevonden.

Een flinke financiële kostenpost voor onze gemeente, die wij niet zonder meer kunnen en willen dekken.

Voorstel is dan ook om hiermee niet akkoord te gaan. Er zal alsnog een gesprek moeten plaatsvinden met de directie van Waardlanden over het exacte eindbedrag, de wijze waarop de overschrijding is ontstaan en in de toekomst moet worden voorkomen. Op dit moment kunnen wij dan ook niet positief reageren op dit onderdeel van de begrotingswijziging.

Risico's:

Zie hierboven

Hoewel het teruggeven van de opdracht op het gebied van de onkruidbestrijding geen extra (frictie)kosten tot gevolg heeft. Is er voor de gemeente toch enig risico, want we zullen nu voor 2024 het bestek voor het niet chemisch onkruid bestrijden zelf in de markt moeten zetten. Wij willen Waardlanden dan ook vragen om hier met ons college nader over in overleg te gaan. Daarbij willen we Waardlanden vragen om verder door te spreken over de kwaliteit van de dienstverlening van het resterende deel van de DVO in 2024, zoals de frequentie van het straatvegen en het legen van de prullenbakken, het verwijderen van zwerfvuil en het opruimen van bladeren.

Financiën:

Verwezen wordt naar de onder Argumenten geschreven tekst.

Met het voorstel om het nadeel van de begrotingswijziging voor de afvalstoffeninzameling en -verwerking te dekken via de egalisatiereserve is de stand van deze reserve ultimo 2023 nihil.

In de toekomst zullen tekorten moeten worden gedekt uit het begrotingsaldo, zoals de afgelopen tijd wel meer is gebeurd.

Participatie:

Niet van toepassing

Communicatie:

De reactie van de raad op de begrotingswijziging 2023 maken we schriftelijk kenbaar aan het bestuur van de GR Waardlanden via de bijgevoegde zienswijzebrief.

Duurzaamheid

Het beter en anders inzamelen van afval draagt bij aan een nog meer duurzame samenleving.

Vervolgproces:
Na verwerking van alle zienswijzen, volgt de definitieve vaststelling van de gewijzigde begroting door het bestuur. Vervolgens wordt de gewijzigde begroting aan de Provincie Zuid-Holland toegestuurd, in haar rol als toezichthouder.
Bijlagen:
1. Brief GR Waardlanden, 31 oktober 2023;. 2. Voorstel GR Waardlanden, 27 oktober 2023. 3. Zienswijze brief Gemeente Gorinchem, 19 december 2023 D-888017
Burgemeester en wethouders van Gorinchem, de secretaris, de burgemeester,[DecosDocument.voorstel volg

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 5 december 2023
Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

1. Zienswijze D-888017 op de begrotingswijziging Waardlanden 2023 te versturen aan het bestuur van Waardlanden;
2. In te stemmen met het nadeel van de begrotingswijziging Waardlanden voor de afvalstoffeninzameling en -verwerking van per saldo € 393.000 en de lasten hiervan te dekken uit de egalisatiereserve Afvalstoffenheffing;
3. De financiële consequenties te verwerken in een begrotingswijziging.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 19 december 2023

Griffier, Voorzitter,